

És szól tovább a „Testamentum“, arról, hogy hovatovább szegényszámba megy, ha valaki derék férj, hűséges családapa, otthont megbecsülő gazda.

Kinevetik, kicsúfolják azt, aki egészen egyszerűen szeretni képes! „Hát ne félj, ne szégyellj szeretni, fiam!“, mert „Én nem félek, hogy kifogyok a szeretetből...“

Ebben a nyugtalansággal telített, háborgó, sokszor önmagunkat nem találó, sok áldozatot követelő életünkben szól hozzánk az apostol figyelmeztetése: „az evangélista munkáját cselekedd, szolgálatodat teljesen betöltsd!“ És szól ugyanakkor Hózeás szavával Isten, népünk, egyházunk: „szeretetet kívánok én, nem áldozatot!“ Mit tudunk felelni? Tudjuk, mint kell és hogyan kell tennünk! Miért vagyunk hát nyugtalanok, háborgók?! Miért érezzük áldozatnak azt, amit teszünk?! Miért nem tudjuk mondani Jézussal együtt egész hittel, őszintén: az én igám gyönyörűséges, az én terhem könnyű?! Válaszolja meg ezt ki-ki önmagának! De kell, hogy megértsük, átérezzük és teljes felelősségében felfogjuk; megbízatásunk van, hívó embereket bíztak reánk, hogy vezessük, az életben járni tanítsuk. S ez olyan megbízatás, amely egész embert, egész életet kíván. Szeretetet, teljes odaadást, teljes szolgálatot!

Valamikor hitet tettünk: Hiszünk uniórius egyházunk hivatásában. Ezt a hivatást, amely az ember szeretete, felemelése, életének Isten mellett és Isten segítségével való tökéletesítése, nekünk kell teljesítenünk, megélnünk és cselekednünk! Megbízatásunkat megköszönni Istennek azzal, hogy méltóak legyünk mindig a Jézus-tanítványi névre, méltóak legyünk Isten és a nép szeretetére! Ámen.

GÖNCZ MIHÁLY

ZÁKEUS

Lk 19, 1—10

Jézus tanításában világosan állapította meg az ember életének rendeltetését az istenfiúságban. Elérése érdekében adja ki az örök időkre szóló emberi jelszót: a tökéletesedést. Ennek szolgálatába állítja minden tanítását.

Evangéliumának lényegét, célkitűzését, annak megvalósítását a Zákeus története mutatja a legjobban.

Gazdag ember volt, de vagyonát törvénytelen úton szerezte. Az emberek megvetették, kiközösítették, mert a rómaiaknál hivatalt vállalt, és azt embertársai zsarolására, csak a maga javára használta fel. Lakásában akkori mértékkel mérve minden megvolt, ami pénzzel megszerezhető, de a ház ura „nem találta helyét a világban“. Házát elkerülték, gyűlölték, a vele való érintkezést egyenesen bűnnek tartották. Családja gyermekei is ki voltak közösítve. Zákeus mindezt megkövesedett

lélekkel túrta, és fényűzésben, kényelemben, az anyagiakban való dúskálódásban akart feledést keresni.

Gazdag volt, de boldogtalan. Ez a szívében állandósult hiányérzet megnyilatkozott családjá és embertársaihoz való viszonyában is. Élete inkább pokol volt, mint áldás. Azt a sok köteléket, ami az anyagi világhoz kötötte, a maga erejéből képtelen volt elszakítani. Bizonyára minden pénzt megadott volna, hogy szívének nyugalmat szerezzen, de magától nem tudott rájönni, hogy a megfejtés benne van.

Jézus, mikor Jeruzsálembe ment fel, útjába ejtette Jerikó városát is. Jerikó kapujánál meggyógyította a vak Bertimeust. A gyógyítás híre pillanatok alatt elterjedt. Arról Zákueus is tudomást szerzett, és nagy érdeklődéssel várta a próféta érkezését. Jézus is ismerte hírből Zákueust. Tanítványai és jerikói barátai sokat beszéltek neki a vámszedő kapzsiságáról.

Így találkozott Jerikó egyik leggazdagabb, de legboldogtalanabb embere Jézussal. Ő jött az úton és Zákues ott ült a fán. Tekintetük találkozott. Jézus most is kész volt a segítségre. Kiérezte Zákues tekintetéből szívének sóvárgását, Zákueust rabul ejtette a feléje sugárzó szánakozó szeretet. Amikor Jézus odaért, felnézett és így szólt hozzá: „Zákueus, szállj le hamar, mert ma a te házába kell megszállnom.“

A vámszedő nem akart hinni a füleinek; boldogan szállott le a fáról, és sietett haza, hogy vendégét méltóképpen fogadhassa. Jézusnak Zákueus házához való menetelét minden bizonnal zúgolódás, méltatlankodás, megbotránkozás kísérte.

Jézus ígérete szerint elment Zákueushoz, és hosszasan elbeszélgetett vele. Beszélgetésük eredményeképpen Zákueus ezt mondta Jézusnak: „Uram, íme vagyonom felét a szegényeknek adom, és ha valakitől valamit kizsaroltam, visszaadom neki a négyszeresét.“

Az író csak a csattanókat jegyezte fel: Zákueus kitörését és Jézus nagyszerű következtetését, amit abból levont. A kettőjük között lefolyt beszélgetés nagy része előttünk ismeretlen.

De ha ismerjük Jézus tanításának, példázatainak összességét, egy kis képzelőerővel, lélektani következtetéssel megtaláljuk annak nyitját, hogy mit mondhatott Jézus, aminek alapján Zákueus bűnnel, vérrel, könnyel szerzett vagyonát kész lett a szegényeknek adni, és ha valakitől valamit kizsarolt, négyszeresen visszaadni.

Miután Zákueus elpanaszolta rossz életének minden következményét, boldogtalan életének keserűségét, szívének fájalmát, lelkiismeretének vádját, Jézus, mint annyiszor, előtte is bizonyára feltárta a boldog élet megvalósításának titkát és lehetőségét. Rámutatott arra, hogy a jó Isten akarata az, hogy gyermekei állandóan tökéletesedjenek, egymással békeességben és szeretetben éljenek. Figyelmeztette Zákueust, hogy a gazdagság és vagyon túlzott szeretete anyagiassá és önzővé teszi az embert, kiöl a szívből és a lélekből minden nemes indulatot. Viszont aki lelki kincseket gyűjt, igyekszik azt embertársaival is megosztani, s akkor igazán boldog, amikor azt látja, hogy embertársai is gyarapodnak lelki értékben. Megismertette vele megváltozásának és felemelkedésének útját. Rávette, hogy szakítson addigi szívtelen, rossz életével és magatartásával, tegyen bizonyosságot az aranyszabályról: „Amit tehát szeretnétek,

hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük, mert ez a törvény, és ezt tanítják a próféták.“ Így lesz minden ember élete összhangban a jó Isten akaratával. Így lesz az ember istenfia és munkatársa; ez a föld pedig Istenországa. Aki ezt nem tartja be, vétkezik önmaga és Isten ellen.

A jézusi evangélium így kapott helyet a Zákeus szívében, aki megtörtén, könnyes szemekkel találta meg a helyes élet útját. Megígérte, hogy szakít eddigi életével, ezentúl igaz és jó ember akar lenni. Megbánva vétkeit, elhatározta, hogy azokat jóvá fogja tenni.

A Jézussal való beszélgetés hatása alatt Zákeus reátalált Istenre. Kővé vált szíve új életre támadt. Megérezte, hogy a szeretet nélküli szív a legnagyobb átok. A szerető, meleg szív a legnagyobb boldogság forrása, s jó cselekedeteivel élete a leggazdagabb boldogítás mindenki számára.

A Jézussal való találkozásnak az a legszebb, leglátványosabb eredménye, hogy Zákeus az új életért, üdvösségéért felszámolta egész múltját.

Hogy mi volt Zákeus további sorsa? Nem tudjuk. De a történetből világosan következtethetünk arra, hogy Jézus tanítása visszhangot fogott, felszínre tört a Zákeus szívében eddig elnyomott érzés: a szeretet. Zákeus más lett az emberekhez, ha azok nem is változtak meg hirtelen vele szemben. Szíve tele lett boldogsággal, mert megtalálta életének igazi értelmét.

Amikor pedig szívét elárasztotta ez az általa addig ismeretlen érzés, annak eredményeképpen tudta mondani azt, amit mondott.

Jézus örömmel hallgatta Zákeust és boldogan mondta: „Ma lett üdvössége ennek a háznak“; „Mert az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megmentse, ami elveszett.“

A régi baj ma is sok vonatkozásban megvan. Korunk emberének sem az a hibája, hogy szegény, tudatlan, gyenge, fejletlen, hanem az, hogy életének boldogságát igen gyakran a földi javak megszerzésében keresi, és annak érdekében sokszor a „cél szentesíti az eszközt“ jelszó vezet. Ennek eredményeképpen bilincsbe veri szívét, elhallgattatja lelkiismeretét, beszennyezi becsületét és pillanatnyi előnyökért áruba bocsátja, eltékozolja legszentebb értékeit. Így lesz anyagiassá és önzővé, mely kiül minden nemes indulatot a lelkéből.

Amikor szinte naponként hallunk, látunk, olvasunk megrázó eseteket arról, hogy otthonok lesznek pokollá, családi közösségek bomlanak fel, gyermekek kerülnek kitagadásra, öreg szülők válnak elhagyottá, egymástól barátok, embertársak távolodnak el, megdöbbenve ébredünk rá, hogy sok ember valahol eltévesztette életmenetét. Elveszített boldogságának romjain felsír a kietlen pusztasággá vált lelke, hogy megértés, szeretet, üdvösség költözzék életébe.

Zákeus története komoly figyelmeztetésre, hivatásunk, munkakörünk, kötelességünk áldott betöltésének kötelező voltára eszméltet a jézusi evangéliumon keresztül. Vajha sok-sok emberi hajlékban hangozhatnék fel a jézusi örömuzenet: „Ma lett üdvössége ennek a háznak.“ Amen.

PÁL ANDRÁS

BERDE MÓZES EL NEM MÚLÓ ÖRÖKSÉGE

Ebben a pillanatban végig vonul előttem Berde Mózes élete, szorgalmas munkássága, takarékosága, jó unitáriussága. Remegő szívvel tekintek a Berde serlegre és az emlékek szárnyán visszatérek a múltba, visszatérek Berde Mózzel való első találkozásomra!

Mintegy 53 évvel ezelőtt, egy borongós őszi napon, édesanyám behozott engem is a kolozsvári unitárius kollégiumba. Mivel késő este volt, a kapus az előcsarnok egyik félreeső részében helyezett el csomagjainkkal, szalmazsákkal.

Az előcsarnokban két mellszobrot pillantottam meg. Közelebb mentem és láttam Brassai Sámuel és Berde Mózes. Amint szembenéztem Berde Mózzel, mintha azt kérdezte volna: Hát te öcsém honnan jöttél? Néma válaszem: a Székelykő alól, Torockóról. És akkor Berde Mózes szelleme mondta: Ügyelj öcsém, mert a régi torockóiak szorgalmasak, takarékosak és jó unitáriusok voltak. Ne hozz szégyent reájuk! És ez az intellemt végigvonult diákéveimen, tanárságomon és egész életemen.

Az első találkozásom után még nagyon sokszor találkoztam Berde Mózes szellemi és anyagi hagyatékával a két kollégiumunkban, a Berdecipóval, a Berde-kenyérrel, majd mint tanár Székelykeresztúron a Berdebizottsággal, a Berde-gyerekekkel.

Berde Mózes ezelőtt 166 évvel, 1815-ben született Laborfalván, és ezelőtt 89 évvel, 1893-ban halt meg Kolozsváron. Szülőfalujában, a laborfalvi falusi iskolában tanult meg írni, olvasni és számolni. A falusi iskola után előbb Székelykeresztúron, majd Kolozsváron folytatta tanulmányait. Középiskolai végzettsége után Marosvásárhelyen szerezte meg az ügyvédi oklevelet.

Iskolai évein át meghallgatta és megtartotta édesanyja tanácsait, intelmeit, és kitűnt szorgalmával, jó tanulásával, magaviseletével, takarékoságával. Már iskolai éve alatt igyekezett magán és szülein segíteni munkavállalásaival. Kézügyességével, magántanítói tisztségével keresetret tett szert.

Közéleti tevékenységét mint ügyvéd Kolozsváron kezdte meg. Az 1848-as eseményekben értékes tevékenységet fejtett ki. Előbb mint országgyűlési követ, majd mint kormánybiztos megszervezte Háromszék önvédelmét. Részt vett az agyagfalvi székely nemzeti gyűlésen is.

A szabadságharc bukása Berde Mózeset is bűjdosásra kényszerítette. Rendezte anyagi ügyeit, és önként jelentkezett a hivatalos szerveknél. A hadbírótság előbb halálra, majd 4 évi josefstadti várfogságra ítélte. Kiszabadulása után folytatja közéleti munkásságát.

Volt országgyűlési képviselő, majd földművelésügyi miniszteri osztálytanácsos, bár legszívesebben magángazdaságokban, jószágigazgatói tisztségben csillogtatta kivételes tehetségét. Közéleti sikereit elősegítette gyors felfogása, kitűnő emlékező tehetsége, megbízhatósága, igazságos-